

VODSTVO S. L. S.

Vodstvo S. L. S. (slovenske ljudske stranke) na Goriškem šteje deset članov, ki so: državna poslanca Josip Fon in dr. Gregorčič ter zastopniki stare struje Ivan Berbuč, Blazij Grča, Andrej Ipavec, Miha Marinič — in zastopniki nove struje Josip Abram, dr. Breclj, Jernej Kopač, Ivan Murovec. Dr. Gregorčič je ob enem načelnik vodstva in stare struje, Josip Fon pa posredovalec med obema strujama.

Do nove struje je prišlo na ta način, da so se njeni voditelji v svojem delu (narodni organizaciji) ločili od starejših narodnih delavcev, da so si prisvojili to delo, ki je bilo prej v rokah starejših, kot svojo specialiteto ter da izključujejo stik s katerikoli narodnim organizmom, ako se njim ne klanja. Prejšnja jih zavest, da so zastopniki ljudstva (demosa) ter da kot taki po demokratičnih načelih imajo odločevati, oziroma zapovedovati v vseh političnih in nepolitičnih stvareh. Faktično vodstvo v javnem življenju pripada njim, le zunanje, navidezno vodstvo naj vrši kdo drugi v popolni odvisnosti od njihovih sklepov in zahtev.

Stara struja je dobila svoje ime, ker se mora ločiti po kakšnem zunanjem znaku od nove in ker nadaljuje prejšnjo slovensko stranko na Goriškem, ki se je po predlogu društva „Sloga“ prelevila v S. L. S.

V vodstvu S. L. S. ni edinosti. Na občenem zboru dne 29. februarja 1912, ko se je izvolilo sedanje vodstvo, se je dosegla sloga le na zunanji, za videz; v resnici, po duhu sta si ostali struji tuji ali odtujeni, kakor prej.

Ko so bile razpisane letošnje volitve za deželni zbor, je imelo vodstvo S. L. S. sejo dne 24. aprila. Predsednik dr. Gregorčič je poudarjal, naj bi o tej priliki nehal razkoli med novo in staro strujo, naj bi se vsi čutili kot člani S. L. S., naj bi se ne zjedini v tem zmislu, da bi struja struji pomagala do nekega števila mandatorov, marveč naj bi se popolnoma spojili, zliili med sabo v eno samo strujo in stranko, da bi kandidati, ki se postavijo, bili kandidati S. L. S. in ne te ali one struje.

Sklenilo se je soglasno, da S. L. S. naj nastopi ob bodočih volitvah složno, ter se je določilo, da v prihodnji seji, ki naj bo 2. junija, naj stavi predsednik konkretne predloge o kandidatih.

V seji 2. junija je predsednik dr. Gregorčič poročal obširneje o volitvi v splošni volivni skupini ter bolj na kratko o drugih skupinah, omenjajoč, da naj bi se ta dan dogovorili vsaj glede kandidatov v splošni kuriji.

Zastopniki nove struje so izjavili po svojem načelniku dr. Breclju, da ako bi hoteli oni o stvari kaj govoriti, bi bilo to le njihovo osebno mnenje. Njim bi bilo ljubše, da bi imeli oporo in da bi bili zavarovani po dogovoru s pristaši; zato naj se jim dá prilika, da skličejo za dan 5. junija shod svojih pristašev, da bodo o stvari sklepali; a dne 9. junija

naj se vodstvo zopet snide v sejo, v kateri predložijo to, kar shod sklene.

Dne 5. junija se je sešel v prostorih K. S. Z. shod 42 pristašev nove struje, ki so sklenili sledečo resolucijo:

Somišljeniki S. L. S. zbrani — 42 po številu — dne 5. junija 1913 izjavljajo glede prihodnjih dež. zbornih volitev:

1.) Politika deželnozbornskih poslancev S. L. S. na Goriškem temelji na verskih, narodnih in gospodarskih načelih Vseslovenske Ljudske Stranke in imej v ljudstvu svojo zaslombo, ker je načelno radikalna in poljudna politika redi trajne uspehe.

2.) Zastopstvo S. L. S. v dež. odboru se mora nadomestiti z drugima odbornikoma.

3.) Kandidature dr. Gregorčiča, svetnika Fona, veleposestnika Mariniča, dr. Laharnarja pozdravljamo in izrecno želimo, da prevzame in vodi posle enega dež. odbornika dr. Gregorčič sam.

4.) Zahtevamo, da se postavijo med kandidate vikar Jože Abram, dekan A. Berlot (ev. župnik Ign. Leban) in dr. Breclj.

5.) Glede kandidatur v kraških občinah, trgih in veleposestvu prepustimo vodstvu, da ukrene vse potrebno po previdnosti. Zahtevamo pa, da S. L. S. postavi v vseh skupinah svoje kandidate.

6.) Vsi izjavljamo, da le pod temi pogoji sodelujemo pri volitvah.

V Gorici, 5. jun. 1913.

V vodstveni seji dne 9. junija se je prečitala ta resolucija. Dr. Gregorčič je napravil nekatere opombe. — Med drugim je rekel, da glede deželnih odbornikov, ki naj se izvolijo, je težko kaj sklepati, ker ne vemo, kateri poslanci bodo voljeni in kakšno razmerje bo med raznimi strankami in frakcijami, ki uplivajo na izvolitev odbornikov. Glede izražene želje, da naj bi on sam prevzel posle enega dež. odbornika, je omenil, da do zdaj nasprotuje temu določba pravičnega reda našega deželnega zbora, ki pravi, da državni poslanec ne more ob enem izvrševati posla dež. odbornika. Slednjič so izrazili zastopniki stare struje željo, naj se tudi njim dá prilika, da se pogovorijo s svojimi somišljeniki, da to, kar odgovorijo, bo v soglasju z njimi. Temu pritrjuje vsi in določijo se, da naslednja vodstvena seja bo 16. junija popoldne.

Na shod z dne 16. junija so se vabili pristaši z vabilom naslednje vsebine: »Člani vodstva S. L. S. — Ivan Berbuč, Blazij Grča, dr. Anton Gregorčič, Andrej Ipavec in Miha Marinič (stare struje) — vabijo ožje somišljenike zaupnike na volivni shod, ki se bo vršil v ponedeljek 16. junija ob 10. uri in pol predpoldne v predvorani »Central«, ulica I. Verdi 32, v

Gorici. Na dnevnem redu je razgovor o kandidatih za prihodnje deželnozbornske volitve. Dr. A. Gregorčič. To in drugega nič meritornega ni bilo na vabilu.

Dne 16. junija se je sešlo v predvorani »Central« nad 100 zborovalcev, med njimi 22 duhovnikov; drugi duhovniki in svetni — so pismeno pozdravili shod, oziroma naznanili, da se z njegovimi sklepi ujemajo.

Dr. Gregorčič je poudarjal veliko važnost letošnjih volitev ter nujno potrebo, da S. L. S. složno nastopa, ker okoliščine so ji ugodne, da zmaga skoraj na celi črti. Omenil je, da vsi pristaši S. L. S. priznavajo ista načela, iste cilje, ista sredstva, da torej v tem pogledu ne more biti med njimi razlike in da če pri vsem tem vlada med njimi razpor, mora ta izvirati iz drugih virov.

Prečital je pismo duhovnika z dežele, ki pravi v svojem in v imenu drugih, da v današnjih razmerah zadostuje na slovenski strani eden duhovnik v dež. zboru.

Dodal je, da naj bi se sprejeli med kandidate možje, o katerih so volivci prepričani, da so sposobni in pripravljeni za skupno in složno delovanje.

Dalje je omenil, da najbolje kaže držati se mož, ki so že opravljali poslaniški posel, ako ni posebnega razloga proti njim. Pohvalil je bivše deželne poslance, ki so vršili vestno in požrtvovalno svojo dolžnost.

Odposlanec »Kat. izobraž. društva« v Otaležu je prinesel pismo, v katerem društvo priporoča dosedanega poslanca za cerkljanski okraj.

Krščansko misleče učiteljsko želi svojega zastopnika izmed aktivnih učiteljev.

Občina Dornberg opozarja, da Vipavski dolini pritičeta z ozirom na število ljudstva in na davčno moč onih krajev dva poslanca in ne le eden.

Govornik pojasni razmere na Karnškem glede kandidata v kmečkih občinah in na Krasu v splošni skupini.

Župnik Rojec navede nekaj pritožb zoper deželni odbor in njegovo delovanje. Navzoči odbornik prof. Berbuč pojasni te zadeve v popolno zadovoljnost zborovalcev.

Po končani razpravi se je sprejela soglasno naslednja resolucija:

Zaupniki S. L. S., zbrani dne 16. junija 1913 na volivnem shodu v dvorani »Central« v Gorici, izjavljamo z ozirom na bodoče deželnozbornske volitve kakor sledi:

1.) Stojimo na programu V. L. S. ter želimo, naj bi o priliki letošnjih deželnozbornskih volitev popolnoma nehal razkoli, ki traja v S. L. S. na Goriškem že šesto leto.

2.) Menimo, da med poslanci S. L. S. zadostuje en duhovnik ter da osebe, ki vzdržujejo in vodijo razkol, ne sodijo v zbor složnih poslancev.

3.) Na tej podstavi priporočamo cenjenim volivcem naslednje kandidate:

A) SPLOŠNI KURIJI:

Josip Fon, državni poslanec v Gorici;

Anton Manfreda, posest. v Idrskem;

Franc Gergič, župan v Velikem dolu.

B) V KMEČKIH OBČINAH:

a) za tolimski okraj:

Dr. Anton Gregorčič, drž. posl. v Gorici;

Ivan Torkar, podžupan in poštars Podbrdom.

b) za goriško okolico:

Ivan Berbuč, profesor v p. v Gorici;

Dr. Peter Laharnar, dvorni svetnik, Dunaj;

Miha Marinič, posestnik v Podsenici.

c) za Kras:

Dr. Hinko Stepančič, dež. sod. svet. v Gorici.

4.) Glede druge kandidature v kmečkih občinah kraških ter v volivnih skupinah trgov in veleposestva prepustimo strankinemu vodstvu, da ukrene po svoji previdnosti, kar smatra za potrebno.

5.) Ureditev vseh odborniških zadev prepustimo poslancem S. L. S., ki bodo izvoljeni.

6.) Istim poslancem priporočamo, naj se bližajo v svojem postopanju, ako se jim sploh bo zdelo potrebno kakšno bližanje, v prvi vrsti taki stranki, ki goji avstrijski patriotizem, ki ne žali verskega čuta našega ljudstva, ki je v gospodarskem oziru pravična ter v narodnem oziru priznava in vrši načela ravnopravnosti.

7.) V verskem oziru naj zahtevajo poslanci S. L. S., ki bodo, kakor upamo, najmočnejša stranka v deželnem zboru, vodstvo in prvenstvo, ako bi bil potreben nastop v tem pogledu, in sicer v soglasju s cerkveno oblastjo.

8.) V interesu goriških Slovencev in S. L. S. izrekamo željo, naj bi vsi goriški rodoljubi, ki priznavajo krščanska načela tudi za javno življenje in so dobre volje, složno nastopali pri bližnjih volitvah ter za zmiraj pokopali nesrečni razkoli.

9.) V slogi je moč; složimo se; v složno delo podajmo si roke!

V Gorici, dne 16. junija 1913.

Šele popoldne je končalo zborovanje, ki je trajalo blizu dve uri.

V vodstveni seji, ki je bila še tisti dan popoldne, je predsednik dr. Gregorčič prečital to resolucijo ter pojasnjeval posamezne točke precej obširno. Dr. Breclj je protestoval proti temu, da bi bil on prinesel razkol v deželo, češ da razkol je obstajal že prej (pa ne v S. L. S.).

Dekan Murovec je pritrdil protestu ter dodal, da za organizacijo ljudstva dela le nova struja (ker so staro odpahnil).

ko dobro naučila. — Šesta točka je bil Zajčev zbor »Ružica i slavluj«, katerega je pelo nad 100 učenk; pod vodstvom g. učitelja Černigoja. Petje je bilo krasno in viharno odobravanje in ploskanje je bilo dokaz, da je zbor mojstersko izvajal to krasno hrvaško pesem. — Sedma točka je bila telovadba. 10 telovadcev je nastopilo in izvajalo težke proste vaje. Krasen prizor! Mladi junaki so to točko izvršili v vsestransko zadovoljnost. Kot vojaki pred poveljnikom so stali mladi telovadci pred svojim učiteljem g. Koršičem, ki je spremljal telovadbo na glasovirju, in točno sledili vsakemu povelju. —

Svoj višek pa je dosegla telovadba s piramidami, ki so bile z bengaličnim ognjem razsvetljene. Gromovito ploskanje je spremljalo mlade telovadce, ko so zapuščali oder. — Glavna učiteljica Šantel nam je priredila živo podobo »Pustite male k meni«. Krasna slika, bengalično razsvetljena, je očarala občinstvo.

Iz cele prireditve se je videlo, da se je učiteljstvo »Šolskega Doma« mnogo trudilo, da je pripravilo tako lepo veselico. Mnogo so se trudili še gg.: voditelj Beniger, glavna voditeljica Liza Makučeva, g. učitelj Klavara, g. vadični učitelj Prijatelj, glavne učiteljice Benigar, Berbuč, Čigoj, Pahor, Turnav, Weber in druge. Hvala vsem, prav srčna hvala. Upamo, da se spet vidimo prihodnje leto pri taki veselici! Kreпка po tej poti naprej.

Nedeljsko veselico je počastil s svojim obiskom tudi namestništveni svetnik prebl. gosp. A. Rebek.

Blagopokojnega dr. Josipa Pavlica vlačijo sedaj novostrujarji po neki okrožnici, ki so jo razposlali te dni po deželi. Vedeti pa je treba, da so ravno nekateri izmed novostrujarskih prvakov delali blagemu pokojniku velike sitnosti in preglavice, kar je vplivalo na njegovo šibko zdravje. Tega se dobro spominja č. duhovščina, ki je bila navzoča l. 1898 na zborovanju v Alojzijevišću. Dr. Jos. Pavlica je bil odločen bojovník za katoliška načela, a ne za novostrujarstvo, kolikor se to tiče osebnih spletk. Ne mažite torej njegovega spomina s tem. Blagopokojni je vodil posvetovanje, ko se je stranka »Primorskega Lista« spojila l. 1899 se stranka »Gorice«. Ta spojitve se je zgodila prav pod njegovim vodstvom in na njegov svet, kakor se ve spominjati č. duhovščina, ki je bila navzoča pri tem posvetovanju v dvorani »Slov. katol. delavskega društva«. Zato je blagi pokojnik pisal v uvodnem članku ob desetletnici »Primorskega Lista« l. 1902 te-le besede:

»Primorski List« je ves čas ohranil čisto zastavo katoliških nauk in nevstrašeno moštvo v boju za sv. stvar. V sodbi oseb pa in v spoštovanju razmer smo bili, kolikor je sploh šlo, prizanesljivi in popustljivi. Osebe naj sodi Bog, naše je le delo za sv. stvar.»

To so res lepe besede nepozabnega moža. Novostrujarjem kličemo: Posnemajte pokojnega dr. J. Pavlica in pustite osebnosti, kile škodujejo vašemu sicer dobremu delovanju, ki je tudi naše delovanje. — Prav bi bilo tudi ko bi novostrujarji nehali vlačiti po svojih okrožnicah tudi druge odlične osebe. Ali je lepo, da izvajljate od visokopostavljenih oseb izjave na podlagi neresničnih podatkov, in se potem za hrbtom smečete? Ali je to lepo, da hočete s tem škoditi »Primorskemu Listu«, ki se ves čas nevstrajno bojuje pod zastavo katoliških nauk? — Hvala Bogu, vsi vaši poskusi so se izjalovili in danes ga ni na Goriškem listu, ki bi stal na trdnjih nogah kakor »Primorski List«!

Čitajte »L'Eco del Litorale« od minule sobote, da se prepričate, kak duh veje pri tem listu. Tudi Italijani se zgražajo nad tako zdivjanostjo. Žalostno! Poročajo nam, da so sprejeli v uredništvo lista »L'Eco« ljudi, ki ne spa-

dajo v katoliške vrste. Od tod taka zdivjanost.

Nepoboljšljiva »Eco«. Deželni glavar dr. Pajer je imenoval že pred leti slovenskega deželnega odbornika profesorja Berbuča za svojega namestnika v deželnem odboru. Zarad tega imenovanja je očitala »Eco del Litorale«, glasilo italijanske ljudske stranke, Pajerju **narodno izdajstvo**, češ da je s tem imenovanjem dokazano, da zamore tudi Slovenec deželo vladati in da ta precedens dá vladi povod, da bo imenovala morda že v bližnji prihodnosti **Slovenca deželnim glavarjem**.

Da je ostala »Eco« dosledna v svoji narodni nestrpnosti proti Slovincem, je zopet dokazala v svoji sobotni št. s člankom »Verso Topolie«.

Kaj ji je dalo povod?

V Topoljanu v Furlaniji je priredil deželni odbor skupno razdelitev nagrad za vzorne hleve, svinjake itd.

Je pač naravno, da je bil pri tej svečanosti navzoč tudi profesor Berbuč kot namestnik deželnega glavarja. — Spremljala sta ga tudi deželna odbornika Stepančič in Pettarin in drugi gospodje iz Gorice. Sprejem goriških gostov je bil slovesen in prirčen. A to listu »Eco« ni prav. Berbuča, Stepančiča in tovariše imenuje tujce; toži, da so se slišali v Topoljanu razni jeziki in grozna (orribili) narečja. Vpraša: Ali ni še dovolj, da se uklanja Berbuču Gorica? Ali segajo tudi po Topoljanu? Liberalnim Italijanom očita izdajstvo italijanske narodnosti in vzdihne: Uboga Furlanija, kje je tvoj narodni ponos?

V svrhu hujskanja objavlja »Eco« tudi ta-le izmišljen pogovor:

Berbuč:

— Ti si vidu?

— Kai?

— Ti si vidu? Furlanija je naša.

— Dobro Pettarin, taku si fa.

Proti koncu svojega članka si dovoljuje »Eco« še neka žaljiva namigavanja. O topoljanskem županu Tomasini-ju, ki je goriške goste prijazno sprejel in tudi k sebi na svoj dom povabil, piše »Eco«: Po odhodu goriških gostov si je župan Tomasini roke dobro umil, je pregledal hišo od strehe do tal in je gledal okoli sebe, ali morda...

Je pač neverjetno, kaka strast šviga iz predalov tega glasila.

Čudne simpatije. Sobotna »L'Eco del Litorale« izraža svoje obžalovanje, da so pri deželnozborskih volitvah v Trstu zmagali pravzaprav Slovenci. — Pravi, da Slovenci v Trstu vedno bolj napredujejo, in poziva vse tržaške Italijane, naj branijo ogroženo italijansko narodnost z ustanovitvijo občinskih zabavišč (rikreatorij) in občinskih šol.

Čudne simpatije! — da rajši privošči zmago tržaškim italijanskim liberalcem in iredentistom, kakor tržaškim — Slovincem!

Našli so se. Zadnja »Soča« prav z velikim veseljem in odobravanjem pri naša besede, ki jih je »Novi čas« rabil proti slovenskima odbornikoma. Koliko je dati na take besede, smo mi že pokazali. »Novi čas« se je prav brez potrebe in po krivici zagnal v naša odbornika, češ, da nista preskrbela za slovdel dežele enakega vrtnega poskuševališča kot je v Furlaniji v Beljanu. Povedali smo, da imamo mi dve taki poskuševališči, tretje pa, v Sovodnjah, je šlo radi ljudske nebržnosti po zlu. Dajle se je »Novi čas« obregnil ob deželni odbor, češ, da trpi dežela radi tistega poskuševališča v Furlaniji izgubo; to ni res, ker dežela ne da vinarja za tisto stvar, ampak vse država. Kljub temu, da bi to moralo biti znano tudi gospodom okoli »Novega časa«, vendar pisarijo še dalje svoje klobasarije, ki končujejo v gromovitih besedah: »V deželni hiši treba temeljite izpremembe«. Tu so se gospodje našli s »Sočo« in najhujše liberalno glasilo je zapisalo »Novega časa« te le pohvalne besede v Album: »No, glejte, to se čita tako kakor v »Soči«. Resnično je vse. Vendar enkrat, da se moremo strinjati z »N. Č.«. Naj le pridno čitajo »Sočo« in

prav presoja razmere v deželni hiši, potem bomo še večkrat soglašali drug z drugim!« Tako piše »Soča« in naravnost ginljivo je to najnovejše prijeteljstvo, o katerem bi živ človek ne bil vtegnil sanjati, ako pomisli na mla deniško radikalnost okoli »Novega časa«. Najhujši, prav strupeni sovražniki, ki bi se absolutno ne mogli nikdar strniti, si sedaj podajajo pismeno roke. »Soča« trdi isto, kar trdi »Novi čas«, oba sta sedaj enakih misli. Kako trdne so »Sočine« trditve, to smo že večkrat dokazali, zato se ne bode mo zopet rinili s tem v ospredje. »Soči« že damo svoj delež, kakor ga zasluzi. Kaj sledi iz tega za »Sočine« posnemovalce, to je pač tudi jasno. Radovedni smo, ali se bode tudi »Novi čas« skliceval na »Sočo«, kajti če je vse res, kar piše »Soča«, potem lahko kar ponatisne. Res čudna so božja pota:

Iskali so zaveznikov okoli »Eco« in glej, dobili so jih pri liberalni »Soči«. Če sama »Soča« povdarja, da se bere v »Novem času« kot v »Soči«, potem že morajo biti liberalci zadovoljni s to pisavo. V svojih zadnjih vzdihih so še dobili podpornika v svojem razdiralnem delu in sicer od one strani, ki je v isti sapi trdila, da dela z vsemi močmi za blagor med goriškimi Slovenci. Kdor trobi na »Sočine« note, ta nam ne bo nič prida pritrabil, kogar sedanja »Soča« hvali, ta nam ne bo imponiral. Če drugega ne, dejstvo, da se »Soča« veseli nad pisavo »Novega časa« in jo hvali kot dobro, že to dejstvo nam kaže, kam plovejo reformatorji brez reform. Ljudstvo naj sodi, kam to lahko privede!

»Mi in oni«. »Novi čas« je prinesel v svoji zadnji št. članek z gorenjim naslovom, v katerem je člankar — r. — skušal podati sliko med staro in mlado strujo v S. L. S. na Goriškem. Na koncu pravi: »Odločno katoliška akcija je na Goriškem prokleta, žal tudi od tistih, ki bi jo morali v prvi vrsti podpirati.«

Če meri člankar — r. — s tem na staro strujo S. L. S. se moti, kajti, da bi bila odločno katoliška akcija na Goriškem prokleta tudi od tistih, ki bi jo morali podpirati — ne odgovarja resnici. Ko se je šlo, da se katoliška načela branijo v javnosti in so bila tudi res v nevarnosti takrat, ko so zli liberalni duhovi pretresali ozračje solnčne Goriške z liberalizmom in napredjastvom tam l. 1899 in tudi pozneje, so bili voditelji S. L. S. tisti, ki so se odcepili od razdirajočih liberalcev, ustanovili svoje glasilo, svojo tiskarno, mnoga katoliška, izobraževalna in politična društva v deželi in v mestu, katoliški denarni zavod, hranilnice in posojilnice, šole itd., da se tako postavijo za odločna katoliška načela proti liberalcem. To je resnica. Krivico delati ni dopustno, še manj pa neresnico zapisati in celo v katoliškem listu.

Ponižno so vtihnil, namreč gospodje iz liberalnega štaba, ko smo jim z lastnimi besedami povedali, kdo se je trudil za deželni šolski zalog. Menda jim več ne kaže hoditi s takimi trditvami na dan, ker laž ima kratke noge. Sami sebi so nasprotovali, svoje besede so pojedli, kar jim prav privoščimo, ker upamo, da jih bo kaj izmodrilo za drugič. —

Preddvorana »Central« in »Orli«. Od strani nekaterih gospodov se je razširjala in se še razširja med našim ljudstvom na deželi govorica, češ, da je »Centralna posojilnica« v Gorici pahnila iz svoje dvorane na cesto »Orlovsko« organizacijo. Zraven tega pa dostavljajo svoj komentar in se zgražajo, kako je mogel katoliški denarni zavod kaj takega storiti in da je tako dejanje od strani »Centralne posojilnice« stroge obsodbe vredno.

Razširjevanje take govorice ima prozoren namen očrniti načelstvo »Centralne posojilnice« in je pokazati med pristaši S. L. S. kot nasprotno »Orlovski« organizaciji.

Resnici na ljubo hočemo tu na kratko pojasniti vso stvar.

Pred 4 leti je naprosila S. K. S. Z. v Gorici »Centralno posojilnico«, ali bi bila voljna oddati preddvorano v »Centralu« v najem za telovadbo »Orlov«. »Centralna posojilnica« je temu rada vstregla. Dogovorili ste se obe stranki za določeno mesečno najemščino in pa za vse pravice, katere bode imela »Orlovsko« organizacija v preddvorani »Centralne posojilnice«. »Orli« so kmalu nato postavili telovadno orodje v preddvorano in telovadili, kadar so hoteli. Imeli so svoj ključ in prihajali in odhajali so iz preddvorane ob vseh časih. Ko je pa dospel čas, da se plača določena mesečna najemuina za preddvorano, ni bilo denarja. »Centralna« je čakala več časa, a denarja ni hotelo biti od nikoder. V isti dvorani so telovadili ob določenih urah tudi otroci »Šolskega Doma«. V preddvorani se nahaja električna razsvetljava in plin. Koncem meseca je došel od strani goriške elektrarne in plinarne račun na »Centralno« za porabljeno razsvetljavo v preddvorani »Central« v znesku do 30 K. »Centralna« je molčala in plačala, ne da bi se bilo moglo dognati, kdo je razsvetljavo rabil. In tako se je godilo več mesecev in več let zaporedoma.

Zgodile pa so se v preddvorani še razne druge nerednosti. »Centralna« je morala vedno in vedno popravljati razne reči v preddvorani, kar je stalo lepih denarjev. Telovadci in drugi so hodili tudi v veliko dvorano, na oder in tam delali, kar so hoteli. »Centralna« je imela vedno sitnosti s tem. Danes so pobili eno šipo, jutri pokvarili kako svetilko, potem zopet polomili vrata itd., ne da bi se bilo moglo dognati, kdo je prouzročil škodo. Ko se jim je naznanilo da morajo ključ izročiti slugi, so se »Orli« temu uprli in niso še do danes ključa izročili. Le »Šolski Dom« se je pokoril. Ko je bilo že vsega preveč, ker so znašali stroški za poprave in porabljeno razsvetljavo že velike svote, in ker se ni plačevala dogovorjena mesečna najemščina tako, da je bila »Centralna« po dveh straneh tepena, je »Centralna« opomnila, naj se plača dogovorjena mesečna. Ker se ni temu opominu nihče odzval in so se poškodbe v dvorani nadaljevale — ne da bi se bilo moglo najti krivca bodisi med »Orli« bodisi med otroci »Šolskega Doma« — pokvaril se je celo gazometer — se je »Centralna« naveličala in ni hotela kreniti na pot liberalnih »narodnih pirhov«. Zato je pred nekaj časom odbor »Centralne« sklenil, da ako se ne plača dolžna mesečna morajo »Orli« zapustiti preddvorano, tembolj, ker se je »Centralni« nudila prilika, da odda veliko dvorano in preddvorano v najem za določeno letno najemščino. Naj omenimo, da ne dajejo nikjer gledaliških dvoran za telovadbo niti v Ljubljani. Prepričani smo, da bi v tem slučaju vsak pаметen človek tako storil, kakor je storilo načelstvo »Centralne posojilnice«. Naj omenimo dalje, da ni »Centralna pos.« odpovedala le »Orlom« ampak, tudi »Šolskemu Domu«, ki je isto dvorano rabil za telovadbo šolskih otrok.

To je resnica o tem »javnem škandalu«, katerega je napravila »Centralna« katoliško-narodni orlovski organizaciji v Gorici. Sedaj pa naj pametni ljudje razsodijo, kdo je postopal kavalirsko in kdo ne. »Centralna« mora varovati premoženje, ki ji je zaupano od članov, in ne zapravljati, kakor so to delali liberalci, ki so danes vsled tega na bobnu.

To se nam je zdelo potrebno povedati naši javnosti, da se ne bodo širile neresnične vesti o tej zadevi med našim ljudstvom.

Slovenski očetje, slovenske matere! Pošljite svoje dečke v slovensko gimnazijo!

Pozor, slovenski stariši! Kot prav zanesljivo se zatrjuje, da misli vlada v Gorici iz svoje nemške gimnazije narediti realno gimnazijo, kar bi znalo morda marsikoga zapeljati, da bi poslal svojega otroka tja. Posebno se baje vo-

Vikar Abram je bil mnenja, da če načelnik nove struje ne sodi v deželni zbor, mora to veljati tudi za staro strujo. Dr. Gregorčič mu je odgovoril, da to ne velja, kajti oni so se odcepili v posebno strujo.

Dr. Breclj je vprašal, ali je resolucija zadnja beseda od strani stare struje. Dr. Gregorčič je odgovoril, da zdaj je vrsta na njih, da odgovorijo. — Ako nočejo ali ne morejo takoj, naj se zopet posvetujejo. Ko izrazijo željo, skliče zopet sejo.

Na to se je vodstvo razšlo.

Zastopniki nove struje v vodstvu S. L. S. — dekan Ivan Murovec, vikar Josip Abram, svečar Jernej Kopač in primarij javne bolnišnice usmiljenih bratov dr. Anton Breclj — so izdali na svoje somišljenike okrožnico z dne 17. t. m., drobno pisano na treh straneh velike pisemske oblike (čveterka, kvart), naperjeno proti dr. Gregorčiču, katerega dolžijo raznih političnih grehov iz preteklih, sedanjih in deloma bodočih časov. H koncu pravijo:

»Prosim Vas, dragi somišljenik, da v tem smislu podučite ljudi in agitirate že sedaj za ogromno udeležbo na volivnem zaupnem shodu, ki ga sklicujemo za četrtek 26. t. m. ob 11h dopoldne v Gorico. — Vabila dobite pravočasno in jih razdelite med zaupnike! — Na tem shodu se določi končno, kaj nam je storiti. Skrbite že sedaj za ogromno udeležbo!»

Počakati torej treba, da napovedani shod potrdi obdolžitve sklicateljev, ter proglasi boj: Breclj proti Gregorčiču.

† Dr. Josip Pavlica o dr. Gregorčiču.

Pokojni dr. Josip Pavlica je pisal za »Primorski list« z dne 27. dec. 1900 v št. 53. o priliki državnozbornske volitve o dr. Gregorčiču v uvodnem članku te-le besede:

»Volivci! Izvoljeni od ljudstva za volivne može imate nalogo izbrati dne 3. jan. 1901 poslanca V. kurije v državni zbor.

Politično društvo »Sloga« vam priporoča: Dr. Antona Gregorčiča, ki vas je vže do zdaj zastopal v deželnem in državnem zboru.

Proti njemu je nastopil kot kandidat na svojo roko: Dr. Henrik Tuma...

Volivci! Zdaj imate vi besedo; vi boste odločili, kedo bo zastopal naše delavske stanove v državnem zboru. Menimo pa, da vam ne bo težko izbrati.

Dr. Anton Gregorčič vam je dobro znan, saj je vaš človek, kateri vže dvajset let deluje na Goriškem za pravice slovenskega naroda. — On je bil do zdaj vaš deželni in državni poslanec, povsod na mestu, kjer je bilo dela za blaginjo in napredek naroda.

Proti dr. Gregorčiču je nastopil liberallec dr. Henrik Tuma. S tem nastopom je mož provzročil grozen prepir v deželi, kakoršnega goriški Slovenci nismo še imeli.

Kaj naj rečemo o početju dr. Tume? Ali ni vse to neplemenito, da hoče vreči dr. Gregorčiča iz V. kurije, v katero ga je ljudstvo soglasno izvolilo pred tremi leti? Ali je to rodoljubje, druge pobijati in izpodkopavati? —

Zatorej vi, pošteni slovenski može, volite soglasno dr. Antona Gregorčiča, profesorja bogoslovja v Gorici!»

Deželne doklade.

Kakor z deželnim šolskim zalogom tako so začeli liberalci šariti po deželnih dokladah, kjer pa jim seveda ni namen pokazati resnico, ampak farbat hočejo naše ljudstvo na vse prete-

ge, ker upajo še vedno, da bi znali dobiti tega ali onega kalina, ki se bo dal voditi od liberalnih listov. »Soča« ima sploh nekov čuden sistem v svoji pisavi. Piše n. pr. tako le: Doklade so se povisale; šolski zalog je uničen; podpore gredo v Furlanijo; zadnji mesec je bila suša; trtna uš se zopet širi; lani je bila slaba košnja itd. Kdo je kriv vsega tega? Slovenski poslanci, slovenska odbornika, S. L. S. sploh. Takih in podobnih trditve v »Soči« kar mrgoli. V par številkah smo pojasnili resnico o deželnem šolskem zalogu, naj pogledamo za danes deželne doklade, o katerih grmita »Soča« in »Primorec« na vse grlo, da bodo uničile deželo, da na ta način deželni odbor spodkopuje slovenski življenj na Goriškem itd. »Soča« kar meče okoli sebe take trditve in obsodbe, nikjer pa ne poda za to dokaza, nikjer niti pojasnila. Na tak način mora ljudstvo seveda dobiti nepravo sliko, ako veruje tem možakom, ki trdijo kar vse naprek da je črno belo in narobe.

»Soča« konstatira kot prvo grozno dejstvo, da so deželne doklade porastle. To pač ni nobena kaka krivica, ker brez doklad ne gre gotovo nikjer. Pri tej splošni trditvi je potrebno pač nekoliko pojasnila, da zadobé čitatelji pravo sliko. Iz izkaza o deželnih dokladah posnemamo tedaj za zadnjih 12 let sledeče številke. Upamo, da si jih bodo vsi dobro ogledali in še le potem naj pridejo s kritičnim ali celo z mersarskim nožem ter naj zahtevajo obsodbe. Doklade na realne davke so bile l. 1902 18% (ozir. 20%) in so prišle leta 1905 na 20%, kjer so ostale do danes. Doklade na osebno dohodnino so znašale l. 1902 25% in so poskočile na 30%. Doklade na užitnino so bile l. 1902 80%, poskočile so l. 1905 na 100% in l. 1910 na 120%, kjer so ostale do danes. Toda pripomniti je treba, da onih povisanih 20% na užitnino ne dobi dežela, ampak šolski zalog; dežela tedaj dobi le 100% od l. 1905 sem. »Soča« pravi kar tako le: na davke iz užitnine so doklade porastle od 20% na 120%. Tu je stvar tako: doklade 20% so bile l. 1899. Da je dežela lahko dala okraj. šolskim zalogom onih 250.000 K, je pač morala takrat povzdigniti doklade od 20% na 80%, ker drugače bi šolski fondi ne bili dobili nič. Zase dežela tega ni porabila, ampak za šolstvo.

Enako splošna je trditve: deželne doklade so porastle na pivo od 1 K na 4 K. Vsak vinorejec, vsak pameten gospodar mora pri nas, pri naših vinskih razmerah želeti, da bi bile doklade na pivo še večje, da bi se tako cena dvignila za domači pridelek, t. j. za vino. Kakšni gospodarji bi pa bili, ako bi ne skrbeli za domače pridelke, ako bi pustili, da bi se pivo prodajalo prav po ceni in bi vinski pridelek bil lepo doma v kleti. Mislimo, da govorimo vsem vinorejcem in vsem, ki jim je mari prospeh dežele na srcu, ako trdimo, da doklade na pivo morda še niso dosegle prave višine. Vsaka dežela zavaruje lastne pridelke z visokim obdačenjem drugih, tujih produktov, le našim liberalnim nergavcem to ni prav. Oni bi pač uvedli tako gospodarstvo, da bi dežela podpirala krčme s pivom, vino pa naj bi kmetje prodajali kar za vsak krajcar.

Tudi to liberalnim kričacem ni prav, da včasih užitnina ne doseže iste višine kot n. pr. leto poprej. Čudni, prečudni so ti možje! Včasih je pač nekaj stotakov več od užitnine in takrat navadno nekaj manj od piva, včasih pa narobe; sicer pa to dejstvo absolutno ni tako, da bi bilo odvisno od deželnega odbora ali od poslancev.

V čudno in neprodno meglo je zavita tudi trditve, da ima naša dežela 188% doklad na direktne davke. To je pač le gola trditve, kajti ako ji pogledamo nekoliko med rebra je stvar drugačna. Dežela pač obstoji iz občin, obstoji iz laškega dela in iz slovenskega dela. V deželi imamo cestne odbore, imamo okraj. šol. svete itd. To je treba razložiti, potem šele govoriti splošne trditve.

Stvar je pa taka:

V slovenskem delu dežele imamo te le doklade (približno, okroglo štev., kar pa zadostuje):

Cestni odbori	55%
c. kr. okr. šol. sveti	94%
občine	100%

	249%
zraven dežela	20%

torej okroglo . . . 269% (270%)

Na laški strani so te postojanke nekoliko drugačne: cestni odbori 15%, šol. sveti 50%, občine 50%, dežela 20%, skupno le 135%. — Najpodlejšje je pri tej stvari trditve liberalnih listov, da za vse te doklade odgovarja deželni odbor in vsega so krivi slovenski poslanci. V cestnem odboru n. pr. nima deželni odbor nikake odločilne besede, ker je to avtonomno telo, ki samo nalaga in zvišuje doklade. Še bolj avtonomni so c. kr. okrajni šolski sveti; liberalci so gospodarili kakor vidimo v goriškem prav po svoje. Sedaj ko bodo radi njih »izbornega« gospodarstva doklade za ta okraj zopet povisane, bo bržkone zato odgovoren tudi deželni odbor. Kdor v take stvari veruje, temu ni pomagati. Dalje so občinske doklade, ki jih nalagajo občine same po potrebi, deželni odbor nima tu nič določevati. Ostane tedaj še onih borih 20%, ki jih dobi v resnici dežela. Edino za te doklade je odgovorna deželna oblast, drugo pa spada v delokrog dotičnih korporacij. Tako je ta stvar, gospodje, in ravno te doklade, ki jih dobiva v resnici dežela so ostale od l. 1902 skoro čisto enake le v hišnem davku so poskočile za 2% (od 18% na 20%).

Iz podanega naj si vsak ustvari sliko, kakšne so liberalne trditve, ki pravijo, da so naši poslanci deželo končali. Kakor smo vedeli shaja dežela že 12 let z 20% doklad, na užitnini je pridobila približno 188.000 K letno, pri pivu so dohodki poskočili od 11.000 na 160.000 K in pri žganju od 40.000 na 65.000 K.

Tako so naši poslanci »pokopavali« deželo, liberalci so jo pa rešili potom: c. kr. okraj. šol. sveta in »Trgovsko-obrtne zadrage«. Najbolj čudno pa je, da se tem liberalnim vedno neresničnim trditvam priklaplajo tudi drugi krogi, kjer bi bilo pričakovati objektivne in resnične sodbe, kakor »Novi Čas«.

Politični pregled.

Volitve v Trstu.

V prvem razredu so bili včeraj izvoljeni v meščanskih volivnih okrajih vsi ital.-liberalni kandidati.

V okoličanskih volivnih okrajih je izid sledeči:

I. Škedenj: Sancin 300, Wilfan 304, Lahi 186.

II. Rocol, Vrdelj: Negode 315, Rybař 319, Lahi 279.

III. Rojan, Barkovlje, Bazovica, Opčine, Prosek: Črnigoi 446, Malalan 451, Renčelj 447, Slavik 454, Lahi 195.

V okolici so izvoljeni torej vsi slovenski kandidati.

Gosposka zbornica

je imela včeraj sejo, v kateri je izrekla svoje čestitke nemškemu cesarju povodom njegovega 25letnega vladarskega jubileja. Navzoči so bili le 4 slovenski člani: 3 Poljaki in 1 Čeh.

Za takojšnje zasedanje češkega deželnega zbora.

Češke državnopravne napredne organizacije v Pragi in v okolici so izdale oklic, ki zahteva, da naj se češki deželni zbor takoj skliče.

Občinski svet na Reki razpuščen.

Ze Reke poročajo, da je guverner grof Wickenburg naznanil dne 21. t. m. občinskemu predstojništvu na Reki, da je občinski svet na podlagi točke 27 obč. reda za mesto Reko razpuščen in da so razpisane nove volitve. Vzrok

razpusta je nekov sklep občinskega sveta, ki se ne strinja z državnimi zakoni in je tako prišlo mesto v navskrižje s civilno in vojaško gospodskostjo. Za sedaj vodi občinske posle delegacija desetih članov, kakor to določa statut.

Bolgarsko - srbski spor.

Nejasnost položaja traja dalje. Pašić je podal svojo demisijo, katere pa kralj še ni vsprejel. Iz Peterburga se javlja, da je pesimizem glede položaja neopravičen ter da najbrže pride do mirnega sporazuma.

Domače in razne vesti.

† Mihael Štrukelj vikar v pokoju.

Minulo nedeljo zvečer ob 9^{1/2} uri je po dolgi in mučni bolezni zatisnil oči preč. g. Mihael Štrukelj, upokojeni vikar, ki je prebival v Bovecu. Pokojni Mihael Štrukelj je bil rojen v Levpi na Kanalskem 26. septembra 1845, v mašnika je bil posvečen dne 18. septembra 1864. Služboval je na mnogih krajih, v zadnjem času v Čez-Soči pri Bovecu, odkoder se je preselil v Bovec potem, ko je bil umirovljen. — Pogreb je bil danes zjutraj. Svetila mu večna luč!

»Šolskodomski« veselici. Letošnji »šolskodomski« veselici, ki ste bili minulo soboto in nedeljo v veliki dvorani »Trgovskega Doma«, ste nadkrilili vse dosedanje veselice, najsibodi glede izvajanja programa ali pa glede udeležbe. Minulo soboto sicer ni bila dvorana polna občinstva, a počastilo je to veselico mnogo prav odličnih oseb, naših šolnikov in prijateljev slovenske šolske mladine. Mnogi so preplačali vstopnino, tako da je bil denarni vspeh sobotne veselice zadovoljiv.

V nedeljo pa je bila velika dvorana »Trgovskega Doma« tako natlačena mestnega in okoličanskega občinstva, kakor malokdaj tako. Vse je hotelo videti, kaj zmore naša mestna slovenska deca, ki si bistri um v zavodih »Šolskega Doma« pod skrbnim nadzorstvom učiteljstva teh šolskih zavodov. Veselo razpoloženje je vladalo v dvorani in neizmerno je množica pričakovala, kedaj se razgrne zastor. — Naj sledi par besed o izvajanju programa. — Vspored je otvoril ženski zbor broječ 100 pevk, učenke obrtne šole »Šol. Doma« pod vodstvom učitelja g. Černigoja, ki je pel Vinkota Vodopivca »Pozdrav« četveroglasno. Skladatelj, ki je bil navzoč, se je pohvalno izrazil o krasnem petju. Burno ploskanje je pozdravljalo pevke in pevovodjo. — Druga točka je bila S. Gregorčičeva deklamacija »Veseli pastir«. Deklamator, učenec II. razreda Bratuš, je elektriziral s svojim krepkim, odločnim in gibčnim nastopom vse občinstvo. Fant je tako nastopil, da boljše ni mogel. Šop za klobukom, zakrivljeno palico v roki in hajdi vriskaje na deske pred občinstvo kateremu je povedal, kar mu je ležalo na srcu. Gosp. učitelju Koršiču, ki je fanta učil, čestitamo na krasnem vspehu. — Kot tretja točka je bil zbor »Na plan«, posvečen »šolskodomski« mladini. Gosp. učitelj Koršič je nastopil s 150 pevkami in pevci. Pesem je lepa in sega poslušalcu do srca. Naj omenimo, da so to pesem peli učenci in učenke od 1. do 8. razreda. Na glasovirju je spremljala zbor g.čna Ema Arko. S krepkim ploskanjem so izrazili poslušalci svojo zadovoljnost. — Četrta točka je bila Pagliaruzzijska deklamacija »Stari hajduk«, katero je prednašala učenka VIII. razreda prav lepo. Z jasnim glasom, finim kretanjem in lepim povdarkom nam je deklamovanka predočila življenje starega Bolgara, polno gorja zbog krutega zatiranja od strani neusmiljenega Turčina. Hvala g.čni učiteljici Pavli Makučevi, da nam je po svoji učenki podala tako lepo sliko trpečega Bolgara. — Peta točka je bila šaloigra »Dve lasulji v boju«. Igralo se je prav dobro. Smeha obilo. Čast izvrstnim igralkam! Posebno priznanje moramo ponovno izreči g. Pavli Makučevi, ki je igro učila in igralka ta-

jaški krogi trudijo za to in skoro gotovo se bode tudi tako zgodilo, ker bodo Nemci na ta način skušali temu zavodu podaljšati življenje; drugače bo pač kmalu moral umreti. Na umeten način bodo tedaj verižili število dijakov, da tako pokažejo, kako potrebna je nemška gimnazija v Gorici. Mislimo, da se slovenski stariši ne bodo dali slepiti in ne bodo z lastnimi otroci delali Nemcem štafaže.

Porotno sodišče. Včeraj se je imela vršiti porotna obravnava proti Alfredu Callini uredniku lista »Il Socialista Friulano«, katerega je tožilo društvo »Cammara di Lavoro« zaradi razžaljenja časti potom tiska. Med strankama je prišlo do poravnave, zaradi česar se obravnava ni vršila.

Danes se je pričela obravnava proti črevljarju Siliču iz Št. Petra, ki je umoril svojo mater.

Vojaška vest. Za poveljnika 5. dragonskega polka je imenovan na mesto dosedanjega polkovnika, ki je postal poveljnik 13. konjeniške brigade, podpolkovnik 15. dragonskega polka Moric Kranz.

Koncert slov. srednješolcev. — V soboto nameravajo prirediti v »Trg. domu« naši srednješolski dijaki koncert, ki utegne nuditi občinstvu izvenredni umetniški užitek. Nastopil bo mlad umetnik, ki mnogo obeta. Čisti dobiček je namenjen za nakup knjig ubogim učencem samostojne c. kr. državne slovenske gimnazije, ki jo dobimo s prihodnjim šolskim letom. Prijatelji mladine, dobro došli! Več na lepakih in v vabilih.

Občni zbor »Goriškega kmetijskega društva« v Gorici se bo vršil v četrtek, dne 26. junija t. l. ob 10. uri predpoldne v veliki dvorani hotela »Pri zlatem Jelenu« v Gorici.

Vabilo k sklepu šolskega leta in k razstavi izdelkov na obrtni nadaljevalni šoli v Solkanu. Prijatelji obrtnih nadaljevalnih šol so uljudno vabljeni k sklepu šolskega leta na obrtni nadaljevalni šoli v Solkanu dne 29. junija 1913. ob 11¹/₄ uri predp. v šolskem poslopju in k razstavi izdelkov, ki se odpre po sklepu ter ostane odprta do 4. ure pop.

Šolsko vodstvo.

V Tomaju, v znanem šolskem zavodu »Elizabetišča« je bila minulo nedeljo lepa šolska veselica, ki se bo ponovila prihodnji četrtek in pa prihodnjo nedeljo popoldne na zavodovem dvorišču. Opozarjamo naše občinstvo, da v obilnem številu poseti te veselice, kajti znano je, da šolske sestre v Tomaju pripravijo ob takih prilikah vedno kaj lepega, zelo zanimivega.

V šolskem okraju Sežana bode s prihodnjim šolskim letom 1913/14 več mest za učitelje praznih. — Učiteljski kandidati, kateri dovršite letos učiteljske, obrnite se s prošnjo na okrajni šolski svet v Sežano za podelitev katerega mesta. Prošnji priložite zrelostno svedočbo in domovnico.

Javna tombola v Št. Petru. V nedeljo popoldne se bo vršila v Št. Petru javna tombola. Čisti dobiček je namenjen slovenskim šolskim zavodom v Gorici.

Nova zaloga municije. V Tržiču je sklenilo poveljstvo 3. vojnega zbora urediti zalogo municije. Občina se je zavezala, da priskrbi poslopje za to svrho, vendar pa mora poveljstvo v Gradcu izjaviti, da se napravi pogodba za celih 15 let. Poveljstvo je s predlogom zadovoljno.

Velika igralnica v Gradežu. Kakor v drugih modernih velikih kopališčih se je bilo razvilo tudi v Gradežu prepovedano hazardno igranje, ki je že marsikoga oskubilo. Te dni je pa oblast igralnico zasledila, zaprla ravnatelja in njegove pomagače, konfiscirala ves denar in zapečatila igralno dvorano.

Politični shod v Pazinu. Dne 20. junija se je vršil v Pazinu velik shod zaupnikov političnega društva za Hrvate in Srbe. Prisotni so bili poslanci dr. Laginja, dr. Trinajstić, dr. Kurelić

in Stihovič. Predsedoval je dr. Trinajstić. Poslanec dr. Kurelić je razložil razmere v istrskem deželnem zboru. Vlada naj neha podpirati laško nasilnost v deželnem zboru, pa bo kmalu zavladal red. Dr. Laginja je razvijal pravaški program in pojasnil razmere v državnem zboru. Poslanec se je izreklo zaupanje. Dr. Trinajstić je zaključil shod s poudarkom, da se bodo tudi v javnem življenju držali katoliških načel. Komur ni to prav, svobodna mu pot!

Nov tajni svetnik. Cesar je imenoval za svojega tajnega svetnika kneza Bogomira Hohenlohe, ki je svojčas nesel cesarjevo pismo ruskemu carju.

Pedagog Förster že odhaja. Znani strokovnjak in pisatelj Förster, ki je bil pred kratkim imenovan za profesorja na dunajskem vseučilišču, je povabljen za prof. v Monakovo. Dr. Förster je to povabilo sprejel in tako izgubi dunajska univerza tega odličnega moža, ki je znan kot pisatelj vsemu izobraženemu svetu.

Avtomobilska dirka preko alp se je pričela v nedeljo na Dunaju. Dirka gre tudi skozi naše mesto. To se bo zgodilo v četrtek. Udeležnikov je 40. Avtomobil št. 16 je prvi dan pri nekem ovinku zadel ob obcestni kamen ter težko ranil nekega dečka. Od avtomobilistov je ranjena le neka gospa, ki se je nahajala v avtomobilu.

Velik gozdni požar v pusterški dolini na Tirolskem je začel dne 18. t. m. Ker je suša velika, je plamen takoj objel jako obširne gozdne oddelke in le s težavo se bo dalo kaj storiti. Vojaštvo iz treh garnizij in več ognjegasnih društev je prišlo na pomoč. Zažgali so bržkone kadilci ali neprevidni delavci.

Vlak padel v reko. V noči na nedeljo je padla na vlak, ki vozi iz Sarajeva v Mostar velika skala ter ga prekučila v Neretvo. Pri tem sta ostala mrtva zdravnik dr. Ruša in sprevoznik Buzin; oba zapuščata mnogoštevilno družino. Dvanajst potnikov je težko ranjenih in so jih prepeljali s pomožnim vlakom v Sarajevo. Nesreča je napravila v Sarajevu nepopisen vtis.

Samomor je izvršil na Dunaju podpolkovnik Lebel, ki je dodeljen VII. oddelku vojnega ministerstva. Uradno se poroča, da je trpel Lebel na depresiji, nekateri listi pa hočejo spraviti ta samomor v zvezo z Redlovo afero.

Nov spominski križec. Cesar je ustanovil z odlokom dne 9. junija t. l. nov spominski križec, ki se bo podeljeval ob priliki posebnih vojaških naredb. Ta spominski znak je osmeroooglata križec iz tombaka ter je podoben vojaškemu križcu. Novi križec je na obeh straneh popolnoma gladek. Nosil se bo na levi prsni strani na 40 mm širokem rumenem traku s črnimi dvojnatinimi progami, in sicer za bosansko-hercegovinsko spominsko kolajno. Po smrti imejitelja pripade križec nasledniku. Ta križec bodo dobili vsi tisti, ki so bili v času zadnje mobilizacije 1912-13 vsaj 4 tedne v aktivni službi in v uporabi, in sicer v področju 1., 7., 10., 11., 13., 15. in 16. armadnega zbora, pri armadnem nadzorstvu v Sarajevu, pri višjih trdnjaviških poveljstvih, pri obmejnih lovskih četah, pri pionirjih, saperjih in voznih četah, pri mestnih poveljstvih kot postajni častniki, pri dopolnilnih okr. poveljstvih kot vojaški evidenčni uradniki, pri stavbeno-trdnjavskem ravnateljstvu itd. Nadalje vsi, ki so bili v službi pri železniškem, brzojavnem in zrakoplovnem polku. Vsi pomorščaki c. in kr. vojne mornarice, ki so bili ob tem času v aktivni službi. Za spominski križec se je treba oglasiti pri dotičnem poveljstvu, oziroma oblasti, pri kateri je kdo služil.

Udeležba šolskih otrok pri telovadbi telovadnih društev. Upravno sodišče je razsodilo dne 19. junija v neki tozadevni pravdi, da šolska oblast nima pravice prepovedati otrokom udeležbe pri telovadi telovadnih društev. Dovoljenje zato je odvisno le od starišev, kateri so v tem oziru za otroka najvi-

šja inštanca. Ako stariši dovolé, da otrok obiskuje telovadbo pri tem ali onem telovadnem društvu, tedaj nima šolska oblast tu nič govoriti. Seveda nosijo tudi tozadevno odgovornost za svoje otroke.

Nemški kulturniki. V Ljubnu na Štajerskem so te dni divjali dijaki višje rudarske šole po noči po mestu in kričali: »Ogenj, ogenj!« Da se je strah kmalu razširil po mestu, si vsak lahko misli. Par teh ptičev je policija zaprla, a drugi so sklicali svoje tovariše in drli pred policijo ter tam zahtevali osvoboditev svojih tovarišev. Mestni župan jih je nazadnje ukazal res izpustiti. Taka kulturnost nemškega svobodomislstva pač mora imponirati.

Veliki škandali na dunajski univerzi. Že več tednov ni na dunajskem vseučilišču pravega miru in reda. Rektor je sicer izdal razne odredbe, a nemško liberalno dijaštvo, ki si prisvoja vse pravice na avstrijskih tleh, je divjalo še dalje. Ker oni niso hoteli obiskovati predavanj, so motili še druge in jim branili vstop na univerzo. Nazadnje se je rektorju zdelo vendar malo preveč in dal je zapreti vseučilišče in ustaviti vsa predavanja. Sicer je res zadnji čas, da se tem nemškim fantalinom stopi nekoliko na prste, kajti navadno so vstrahovali cele univerze. Pod njih komando so navadno odločali rektorji razne protislovanske ukrepe in le pozdraviti je to dejstvo, da je vendar eden izmed rektorjev imel pogum vsaj deloma okrcati to »nadebudno« nemško mladino.

Ne v Srbijo. V »Slov.« čitamo: Srbska Narodna Odbrana nas prosi, objaviti tole: Zadnji čas prihaja iz monarhije v Srbijo vedno več najrazličnejših ljudi slovanske narodnosti, ki upajo v Srbiji dobiti državno službo kakor učitelji, železničarji, poštarji itd. ali služek v zasebnih podjetjih, kot trgovski pomočniki, delavci, rokodelci; drugi prihajajo kot podjetniki ali kot naseljenci (ekonomi in kmetje). Posebno veliko pa prihaja dijakov, ki so brez vsakršnih sredstev, a bi radi v Srbiji nadaljevali svoje študije. Osoda vseh teh ljudi, ki pridejo večinoma popolnoma na slepo brez vsakršnih priporočil in poznanja razmer in največkrat brez vseh sredstev — je seveda hudo razočaranje. Vrhutega so v breme raznim tukajšnjim ustanovam, ki to breme zla-

ZAHVALA.
O priliki smrti in pogreba našega ljubega brata gospoda
ANTONA BRATINA
c. kr. orožniški postajevodja v p.
izrekamo svojo srčno zahvalo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti k večnemu počitku. Posebno zahvalo izrekamo gg. orožnikom, upokojenim gg. orožnikom, vsem prijateljem in znancem. Bog vsem stotero poplačaj!
Gorica, 23. junija 1913.
Žalujoci ostali.

ORIGINAL VICTORIA

Kupujte samo dvokolesa »ALTENA«, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in na boljši bodisi za navadno rabo ali za dirke v

Šivalni stroji Original »Victoria« so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznic e in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,
GORICA — Stolni trg št. 9.

sti v današnjih vojnih razmerah jako težko nosijo. Naj torej nihče ne zapušča svojega dosedanjega mesta ne da bi se prej natančno obvestil in dobil zagotovila, da bo v Srbiji našel delo ali službo. To velja za pozneje, ko bodo vsi zapletljivi popolnoma rešeni; dotlej naj pa sploh nikdo semkaj ne hodi.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj 31, 18, 32, 34, 81.

Jakob Miklus
mizar in lesni trgovec
v Podgori
na voglu železniškega mosta
(na cesti, ki pelje proti Gradški)
○○○
Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.

Iv. Znidarčič & dr.
stavb. tvrdka
v GORICI, Via Mattioli v GORICI.
Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-strobe patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.
Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovanje, ki vzdržuje suha stanovanja, s vedno isto temperaturo. Ceneje kakor vsi drugi sistemi.

Svoji k svojim!
Podpisani slovenski brivec v Gorici Gosposka ulica št. 1 se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prevzema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.
FRANC NOVAK,
Gosposka ulica, št. 1.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznico
v GORICI
ulica della Croce št. 6.